

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(20-21 жовтня 2023 р.)**

1 том

ОДЕСА 2023

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 20-21 жовтня 2023 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. — 119 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 30.11. 2023 р.

Редакційна колегія:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

Технічний редактор Г.О. Реброва

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2023

Література

1. Бойченко, І. В., Хамітов, М. В. (2002). *Філософський енциклопедичний словник* : Київ : Абрис.
2. Грищенко, Т. Б. (ред.). (2009). *Культурологія : навч. посібник*. Київ : Центр учбової літератури.
3. Ключева, С. Д., Студенніков, П. С. (2023). Формування вокально-сценічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Мистецька освіта у контексті євроінтеграційних процесів : матеріали X Всеукраїнської студентської наукової конференції (16 берез.; Умань) (с. 162–165). Умань : Візаві.
4. Марченко, К. О. (2022). Виконавська культура майбутніх артистів-вокалістів як науково-педагогічна проблема. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. праць (Вип. 80, Т. 2, с. 76–80). Запоріжжя : КПУ.
5. Михалюк, А. М. (2017). Критеріально-рівнева характеристика сформованості виконавської культури майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інтернаука : міжнар. наук. журнал*, 3(1), 70–73.
6. Тюрменко, І. І. (ред.). (2010). *Культурологія : теорія та історія культури* : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури.

Андрейчик Богдан

(Україна, м. Кривий Ріг,

Криворізький державний педагогічний університет)

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ КОМПОЗИТОРСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: НАУКОВО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АППАРАТ

Сучасні умови розвитку освіти передбачають всебічний розвиток її здобувачів, які відбуваються за рахунок стрімких змін в організації, підходах формах роботи та методах освітнього процесу. Одним із головних завдань є формування у майбутнього покоління нового, сучасного типу світосприйняття, спроможності до різноманітного роду діяльності та вміння функціонувати в культурно різних умовах. Саме тому вкрай важливу роль наразі посідає культурна компетентність.

Сучасні учні прагнуть до самовдосконалення, всебічного розвитку та проявів своїх можливостей у різних сферах. Реалізація освітньої реформи

«Нова українська школа» передбачає активне залучення творчих, інноваційних підходів на уроках, що яскраво втілюються під час вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво», зокрема у процесі композиторської творчості.

Згідно освітньої програми учні мають оволодіти низкою компетентностей. Саме поняття «культурна компетентність» має декілька трактувань. З одного боку це вміння розуміти, поважати та синтезувати різні міжнаціональні культурні особливості, тобто в цьому випадку вона виступає в якості, міжкультурної комунікації, що сприяє в першу чергу ще більшій євроінтеграції освітнього простору. З іншого боку, формування культурної компетентності особистості надає можливість розкрити її творчі здібності, індивідуальні якості учня за рахунок різних видів музично-творчої діяльності. Сучасна педагогічна теорія потребує більш чіткого розуміння особливостей та шляхів формування культурної компетентності за рахунок різних проявів композиторської творчості (створення музичних фрагментів, імпровізація, аранжування тощо).

До проблематики культурної компетентності, а саме до особливостей її формування, зверталися вітчизняні науковці, як: Л. Масол, О. Рудницька, Г. Падалка, О. Щолокова та ін., висвітленням питання компетентнісного підходу в освітньому дискурсі займалися учені, а саме: (О. Овчарук, О. Савченко, Н. Бібік, О. Олексюк та ін.). Особливості концептуальних засад музичної творчості розкрито в працях таких дослідників, як-от: Т. Стратан-Артишкова, О. Ростовський, О. Лобова, Г. Панченко, Г. Падалка та ін.

Однак, попри обсяг наукових праць в галузі мистецької освіти проблема формування культурної компетентності учнів у процесі композиторської творчості в закладах загальної середньої освіти, а саме науково-термінологічний апарат потребують подальшого дослідження.

У законодавчих і нормативних документах зазначається, що компетентнісний підхід значно відрізняється від знаннєвого, який панував багато років. Державний стандарт базової середньої освіти відносить зазначену компетентність до переліку ключових, яка в першу чергу спрямована на досягнення учнями мистецької спадщини не лише своєї країни, а й цілого світу, тим самим виховуючи шанобливе ставлення до творчих проявів та здобутків різних народів. Також в цьому переліку зазначений і прикладний аспект, який повинен знайти своє вираження на практиці у формі «вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва...» [3].

На думку О. Савченко якісний перехід від знаннєвого до компетентнісного має позитивний вплив не лише на організацію освітнього процесу, а й на суб'єктність учня [4]. Нам також імпонує думка О. Заболоцької, яка трактує компетентність, як якісну характеристику, яка надає змогу на

практиці продемонструвати результат сформованості у суб'єкта ряду фахових компетентностей. У свою чергу Н. Дермельова та О. Ночовка, визначають компетентність, як характерну якість особистості, яка була сформовано за допомогою триєдиного комплексу знання, уміння та навички [1]. Особливої уваги в цьому випадку повинна заслуговувати здатність учня самостійно вирішувати різного роду завдання, в нашому випадку творчого спрямування. Запропоновані варіанти тлумачень відкривають різні аспекти поняття компетентність.

На наш погляд ключовим аспектом в формуванні запропонованої компетентності може стати композиторська творчість. Саме під час залучення учнів до композиторської діяльності відбувається поєднання та розвиток традиційних культуротворчих елементів. Композиторська творчість дає необмежені можливості для вчителя і є доступною для учнів з різним рівнем музичних здібностей. Ми погоджуємось з думкою Г. Пратт, яка зазначає, що цей вид творчості може складатися з декількох, за потреби, окремих видів діяльності зокрема таких, як імпровізація, аранжування, інтерпретація тощо [5].

Теоретичний аналіз наукових праць стосовно формування культурної компетентності учнів у процесі композиторської творчості в закладах загальної середньої освіти, а саме науково-термінологічного апарату надав змогу дійти висновку, що різні аспекти потрактувань лише відкривають багатогранність та невичерпність можливостей для всебічного творчого розвитку учнів. До перспективних напрямків подальшого дослідження запропонованої проблематики можемо віднести структурні особливості формування культурної компетентності учнів у процесі композиторської творчості в закладах загальної середньої освіти.

Література

1. Дермельова, Н., Ночовка, О. Шляхи формування мистецтвознавчої компетентності майбутніх учителів початкових класів. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2014, 10 (3). С. 162–167.
2. Дмитрієва О. (2018). Композиторська школа у дискурсі музичної культури. URL: <http://mystukr.mari.kiev.ua/article/view/152368>
3. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> [Дата звернення: 08.10.2023]
4. Савченко, О. Упровадження компетентнісного підходу в початкову освіту: здобутки і нерозв'язані проблеми. 2014, Рідна школа. 4–5 (квітень–травень). С.12-16

5. Pratt, G. Performing; composing; listening and appraising, in: G. Pratt & J. Stephens Teaching music in the National Curriculum Oxford, Heinemann, 1995. p. 73-89.

Алла Волканова

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

Науковий керівник Н. Батюк

*кандидат педагогічних наук, доцент
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «АСОЦІАТИВНО-ОБРАЗНЕ МИСЛЕННЯ» В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Постановка проблеми. Виявлення та розвиток творчих здібностей учнів виступає одним із основних завдань сучасного закладу загальної середньої освіти. До однієї зі складових творчих здібностей відноситься образне мислення. Виховання людини, котра мислить нестандартно, легко розв'язує поставлені перед собою завдання у світі, який змінюється на постійній основі, може бути реалізоване у результаті розвитку творчого потенціалу, який здійснюється у ході розвитку образного мислення. Система освіти, яка сформована в Україні, приділяє істотну увагу розвитку раціонально-логічного мислення школярів, часто протиставляючи його образному та відводячи йому другорядну роль в навчальному процесі. Проте, в світлі нової концепції освіти, у відповідності до якої було проголошено верховенство духовного розвитку особистості, пріоритет культурних цінностей, неабияке значення у структурі навчально-пізнавальної діяльності відіграє асоціативно-образне мислення, котре забезпечує цілісність та контекстуальність сприйняття об'єктів пізнання, збагачує духовну сферу людини. За нинішнього етапу науково доведено, що від ступеня розвитку асоціативно-образного мислення знаходиться в залежності успішність учня у навчальній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання асоціативно-образного мислення у вигляді складного багатокomпонентного утворення повсякчас цікавить науковців різноманітних галузей наук, які досліджують людину: з точки зору філософського аспекту дане питання вивчали Ю. Б. Борін, Л. Т. Левчук й інші, з психологічного – І. С. Якиманська, Л. С. Виготський, П.